

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 80 (82)

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2020

YEARBOOK

2020

ГОДИНА 11
БРОЈ 16

VOLUME XI
NO 16

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2020
YEARBOOK
2020

ГОДИНА 11
БР. 16

VOLUME XI
NO 16

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

ГОДИШЕН ЗБОРНИК ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

За издавачот:

вонр. проф. Драгана Кузмановска

Издавачки совет

проф. д-р Блажо Боев

проф. д-р Лилјана Колева-Гудева

проф. д-р Виолета Димова

вонр. проф. Драгана Кузмановска

проф. д-р Луси Караниколова -Чочоровска

проф. д-р Светлана Јакимовска

проф. д-р Ева Ѓорѓиевска

Редакциски одбор

- проф. д-р Ралф Хајмрат – Универзитет од Малта, Малта
проф. д-р Нечати Демир – Универзитет од Гази, Турција
проф. д-р Ридван Џанин – Универзитет од Едрене, Турција
проф. д-р Стана Смиљковиќ – Универзитет од Ниш, Србија
проф. д-р Тан Ван Тон Та – Универзитет Париз Ест, Франција
проф. д-р Карин Руке Бритен – Универзитет Париз 7 - Дени Дидро, Франција
проф. д-р Роналд Шејфер – Универзитет од Пенсилванија, САД
проф. д-р Кристина Кона – Хеленски Американски Универзитет, Грција
проф. д-р Златко Крамариќ – Универзитет Јосип Јурај Штросмаер, Хрватска
проф. д-р Борјана Просев-Оливер – Универзитет во Загреб, Хрватска
проф. д-р Татјана Ѓуришиќ-Бекановиќ – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
проф. д-р Рајка Глушица – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
доц. д-р Марија Тодорова – Баптистички Универзитет од Хонг Конг, Кина
доц. д-р Зоран Поповски – Институт за образование на Хонг Конг, Кина
проф. д-р Елена Андонова – Универзитет „Неофит Рилски“, Бугарија
м-р Диана Мистреану – Универзитет од Луксембург, Луксембург
проф. д-р Зузана Буракова – Универзитет „Павол Јозев Сафарик“, Словачка
доц. д-р Наташа Поповиќ – Универзитет во Нови Сад, Србија

проф. д-р Светлана Јакимовска, доц. д-р Марија Кукубајска, проф. д-р Луси Караниколова-Чочоровска, проф. д-р Ева Ѓорѓиевска, проф. д-р Махмут Челик, проф. д-р Јованка Денкова, проф. д-р Даринка Маролова, Доц. д-р Весна Коцева, виш лектор м-р Снежана Кирова, виш лектор м-р Наталија Поп-Зариева, лектор д-р Надица Негриевска, виш лектор м-р Марија Крстева

Главен уредник

проф. д-р Светлана Јакимовска

Одговорен уредник

проф. д-р Ева Ѓорѓиевска

Јазично уредување

Лилјана Јовановска

(македонски јазик)

виш лектор м-р Биљана Иванова, виш лектор м-р Крсте Илиев,

виш лектор м-р Драган Донеv

(англиски јазик)

Техничко уредување

Сања Гацов

Редакција и администрација

Универзитет „Гоце Делчев“ -Штип

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ 10-А п. факс 201, 2000 Штип

Република Северна Македонија

YEARBOOK FACULTY OF PHILOLOGY

For the publisher:

Ass. Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Editorial board

Prof. Blazo Boev, PhD

Prof. Liljana Koleva-Gudeva, PhD

Prof. Violeta Dimova, PhD

Ass. Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Prof. Eva Gjorgjievska, PhD

Editorial staff

Prof. Ralf Heimrath, PhD— University of Malta, Malta

Prof. Necati Demir, PhD— University of Gazi, Turkey

Prof. Rıdvan Canım, PhD— University of Edrene, Turkey

Prof. Stana Smiljkovic, PhD— University of Nis, Serbia

Prof. Thanh-Vân Ton-That, PhD— University Paris Est, France

Prof. Karine Rouquet-Brutin PhD— University Paris 7 – Denis Diderot, France

Prof. Ronald Shafer PhD— University of Pennsylvania, USA

Prof. Christina Kona, PhD— Hellenic American University, Greece

Prof. Zlatko Kramaric, PhD— University Josip Juraj Strosmaer, Croatia

Prof. Borjana Prosev – Oliver, PhD— University of Zagreb, Croatia

Prof. Tatjana Gurisik- Bekanovic, PhD— University of Montenegro, Montenegro

Prof. Rajka Glusica, PhD— University of Montenegro, Montenegro

Ass. Prof. Marija Todorova, PhD— Baptist University of Hong Kong, China

Ass. Prof. Zoran Popovski, PhD— Institute of education, Hong Kong, China

Prof. Elena Andonova, PhD— University Neofilt Rilski, Bulgaria

Diana Mistreanu, MA— University of Luxemburg, Luxemburg

Prof. Zuzana Barakova, PhD— University Pavol Joseph Safarik, Slovakia

Ass. Prof. Natasa Popovik, PhD— University of Novi Sad, Serbia

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD, Ass. Prof. Marija Kukubajska, PhD,

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD, Prof. Eva Gjorgjievska, PhD,

Prof. Mahmut Celik, PhD, Prof. Jovanka Denkova, PhD, Prof. Darinka Marolova, PhD,

Ass. Prof. Vesna Koceva, PhD, lecturer Snezana Kirova, MA, lecturer Natalija Pop-Zarieva,
MA, lecturer Nadica Negrievska, PhD, lecturer Marija Krsteva, MA

Editor in chief

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Managing editor

Prof. Eva Georgievska, PhD

Language editor

Liljana Jovanovska

(Macedonian language)

lecturer Biljana Ivanova, MA, lecturer Krste Iliev, MA, lecturer Dragan Donev, MA
(English language)

Technical editor

Sanja Gacov

Address of editorial office

Goce Delcev University

Faculty of Philology

Krste Misirkov b.b., PO box 201

2000 Stip, Republic of North Macedonia

СОДРЖИНА CONTENTS

Јазик

Марија Тодорова

ДИЈАЛЕКТИТЕ НА ШПАНСКИОТ ЈАЗИК ВО
СОЕДИНЕТИТЕ АМЕРИКАНСКИ ДРЖАВИ

Marija, Todorova

DIALECTS OF SPANISH IN THE UNITED STATES OF AMERICA 9

Книжевност

Marija Krsteva, Dragan Donev, Kristina Kostova,

Krste Iliev, Natalija Pop Zarieva

THE USE OF LETTERS IN POSTMODERN BIOFICTIONS:

THE PARIS WIFE 19

Крсте Илиев, Марија Крстева, Кристина Костова,

Драган Донеv, Наталија Поп Зариева

ПРЕНЕБРЕГНУВАЊЕТО НА СТАТУСОТ И ДОЛЖНОСТА

НА ПРИНЦОТ ХАЛЈ, НЕГОВИОТ ГРЕВ НА МРЗЛИВОСТ, НЕГОВАТА
РЕФОРМАЦИЈА И НЕГОВОТО ПАЃАЊЕ ВО ГРЕВОТ НА ГОРДОСТА

Krste Iliev, Marija Krsteva, Kristina Kostova, Dragan Donev, Natalija Pop Zarieva

PRINCE HAL'S NEGLECT OF STATUS AND OFFICE, HIS SIN OF SLOTH,

HIS REFORMATION AND HIS FINAL FALL INTO THE SIN OF PRIDE 27

Преведување

Светлана Јакимовска

КОН ПРЕВОДОТ НА „СЛАВНАТА ИНВАЗИЈА НА МЕЧКИТЕ НА СИЦИЛИЈА“
ОД ДИНО БУЦАТИ

Svetlana Jakimovska

ON THE TRANSLATION OF “THE BEARS’ FAMOUS INVASION OF SICILY”

BY DINO BUZZATI 39

Драган Донеv, Марија Крстева, Кристина Костова,

Крсте Илиев, Наталија Поп Зариева

УЛОГАТА НА КВАЛИФИКУВАНИТЕ ПРЕВЕДУВАЧИ ВО

ГЛОБАЛИЗИРАНИОТ СВЕТ ВО ВРЕМЕ НА ПАНДЕМИЈА И ИНФОДЕМИЈА

Dragan Donev, Marija Krsteva, Kristina Kostova,

Krste Iliev, Natalija Popzarieva

THE ROLE OF QUALIFIED TRANSLATORS IN THE

GLOBALIZED WORLD DURING PANDEMIC AND INFODEMIC 51

Марија Леонтиќ

ЗБОРОВНИТЕ ГРУПИ СО ГЛАГОЛСКИ ПРИЛОГ ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК

И НИВНОТО ПРЕДАВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Marija Leontikj

WORD GROUPS WITH A GERUND IN TURKISH LANGUAGE AND

THEIR EQUIVALENCE IN MACEDONIAN LANGUAGE 59

Дидактика

Викторија Еленова

ПСИХОЛИНГВИСТИЧКИ ОСВРТИ КОН ПРОЦЕСОТ НА
ИЗУЧУВАЊЕ СТРАНСКИ ЈАЗИК

Viktorija Elenova

PSYCHOLINGUISTIC OVERVIEW OF THE FOREIGN LANGUAGE
LEARNING PROCESS

69

Неда Радосављевиќ

ИМПЛЕМЕНТИРАЊЕ НА КОМБИНИРАНА НАСТАВА КАЈ
СТУДЕНТИТЕ ЗА УЧЕЊЕ АНГЛИСКИ КАКО СТРАНСКИ
ЈАЗИК ВО ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Neda Radosavljevikj

IMPLEMENTING BLENDED LEARNING APPROACH WITH
STUDENTS WHEN LEARNING ENGLISH AS A SECOND LANGUAGE

79

ПРЕНЕБРЕГНУВАЊЕТО НА СТАТУСОТ И ДОЛЖНОСТА НА ПРИНЦОТ ХАЛ, НЕГОВИОТ ГРЕВ НА МРЗЕЛИВОСТ, НЕГОВАТА РЕФОРМАЦИЈА И НЕГОВОТО ПАЃАЊЕ ВО ГРЕВОТ НА ГОРДОСТА

Крсте Илиев¹, Марија Крстева², Кристина Костова³,
Драган Донеv⁴, Наталија Поп Зариева⁵

¹Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
krste.iliev@ugd.edu.mk

²Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
marija.krsteva@ugd.edu.mk

³Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
kristina.kostova@ugd.edu.mk

⁴Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
dragan.donev@ugd.edu.mk

⁵Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
natalija.popzarieva@ugd.edu.mk

Апстракт: Гревите или пороците на мрзливоста и гордоста може да се откријат релативно лесно во однесувањето на лице кое има високи функции, како што е тоа на принц. На почетокот, мрзливоста се поврзувала со занемарување на религиозната функција. Сепак, до XIV век се здобила со втор синоним, имено „занемарување на обврската за статус или професија“ како што објаснува Зигфрид Вензел (1967: 91). Ова е уште понагласено ако статусот за кој станува збор е назначен од Бог, како кралот. Гордоста и мрзливоста се всушност гревови кои се дијаметрално спротивни: да се биде горд значи да се биде многу амбициозен, додека да се биде мрзлив значи да се заземе несвесен став и без присуство на амбиција. Овој труд ги анализира постапките и недостигот на дејствија на принцот Хал низ призмата на карактеристиките што обично се поврзани со мрзливост и гордост како што е наведено од Исидор од Севилја и Тома Аквински.

Клучни зборови: *гревови, мрзливост, гордост, карактеристики, реформација, принцот Хал.*

PRINCE HAL'S NEGLECT OF STATUS AND OFFICE, HIS SIN OF SLOTH, HIS REFORMATION AND HIS FINAL FALL INTO THE SIN OF PRIDE

Krste Iliев¹, Marija Krsteva², Kristina Kostova³, Dragan Donev⁴, Natalija Pop
Zarieva⁵

¹Faculty of Philology, University "Goce Delcev" – Stip
krste.iliev@ugd.edu.mk

²Faculty of Philology, University "Goce Delcev" – Stip
marija.krsteva@ugd.edu.mk

³Faculty of Philology, University "Goce Delcev" – Stip
kristina.kostova@ugd.edu.mk

⁴Faculty of Philology, University "Goce Delcev" – Stip
dragan.donev@ugd.edu.mk

⁵Faculty of Philology, University "Goce Delcev" – Stip
natalija.popzarieva@ugd.edu.mk

Abstract: The sins or vices of sloth and pride can be detected with relative ease in the conduct of a person who holds high office such as that of a prince. In the beginning, sloth was associated with neglect of religious office. However, till the fourteenth century it has acquired a second association, namely a "neglect in the obligation of one's status or profession" as Siegfried Wenzel (1967:91) explains. This is even more emphasized if the status in question, is appointed by God, like the king. Pride and sloth are in fact sins that are diametrically opposed: to be prideful means to be highly ambitious whereas to be slothful means to assume a negligent stance and absence of ambition. This paper analyses Prince Hal actions and inactions through the prism of the characteristics usually associated with sloth and pride or as outlined by Isidore of Seville and Thomas Aquinas.

Keywords: *sins, sloth, pride, characteristics, reformation, Prince Hal.*

Гревовите или пороците на мрзливоста и гордоста може да се откријат со релативна леснотија во однесувањето на лице кое има високи функции како што е тоа на крал, особено кај крал што е прикажан во разни нијанси, како што е случај со принцот Хал и подоцна крунисан како кралот Хенри V. На прво место, од принцот се очекувало да се однесува на соодветен начин и да ги исполни своите обврски, а поради фактот што тој бил близу до врвот на *Elizabethan chain of being*, неговите постапки или отсуство на постапки би се отсликале врз целата земја и нација. Во случај на принц, мрзливоста е тесно поврзана со неисполнување или занемарување на една должност, а

во средновековниот витешки кодекс, неисполнување или занемарување на должноста од страна на крал или принц се сметало за еден од најсрамните социјални гревови. На почетокот, мрзливоста беше поврзана со занемарување на религиозната функција. Сепак, до XIV век се здоби со втор поим, имено „занемарување на обврската за статус или професија“ како што објаснува Зигфрид Вензел (1967: 91). Ова е уште понагласено ако статусот за кој станува збор е назначен од Бог, како кралот. Покрај тоа, Боси ги нарекува овие гревови социјални и го цитира Лутер, чијашто социјална доктрина на исповед им додава на лажните гревови на срцето „оние гревови што ја вознемируваат заедницата“. Овие „социјални“ гревови, кога ќе се погледнат во историска рамка, стануваат поврзани со власта. При анализа на моралот на политичката историја, гревот на мрзливоста е поврзан со нестабилност, занемарување/неисполнување на должноста, неактивност, неодлучност и кукавичлук. Исто така, се гледа како повлекување, умствена расеаност, очај и сонување. Гордоста, поврзана со честа, е подеднакво реинтерпретирана во однос на нејзиното секуларно постоење. И во средновековниот поим и во реновираното витештво на ренесансата, гордоста и амбицијата се тесно поврзани со поимот чест. Гревот може да се сфати како погрешно барање на углед и придобивки, со други зборови приватни цели над јавните цели.

Гордоста и мрзливоста се всушност гревови кои се дијаметрално спротивни: да се биде горд значи да се биде многу амбициозен, да се преземе одговорност што не е ваша, додека да се биде мрзлив, значи да се има несовесен став и да има отсуство на амбиција. Друга сличност помеѓу гревовите на гордоста и мрзливоста, покрај фактот што и Тома Аквински и на двете гледа како манифестации на нарушено себелубие и ќерки на гордоста, е тоа што тие претставуваат гревови во однос на самиот себе.

1 Хенри IV започнува со очигледен знак на мрзливост од страна на принцот Хал. Неговиот татко, кралот Хенри IV и неговата земја Англија се наоѓаат во опасна ситуација. Армиите на неговиот татко се вклучени во две војни. Ситуацијата е толку сериозна, што тие се принудени да ја откажат својата крстоносна војна во Светата земја. А сепак, принцот Хал не им помага на својот татко и на водечките војски како неговиот директен соперник Хари Перси наречен Хотспур. Наместо тоа, тој го посетува својот стар пријател Сер Џон Фалстаф во една таверна, иако е свесен за идејата дека тој е лаком човек и женкар. Сер Валтер Блант и Хотспур ги победуваат Шкотланѓаните и земаат затвореници. Неговиот татко е веднаш свесен дека тоа е вистинската работа што треба да ја направи еден принц. Лордот од Вестморланд вели „Навистина, победа со која може и еден принц да се фали“ (*1 Хенри IV*, 77, 78), а кралот го нарекува Сер Волтер Блант „искрен пријател вреден сер Волтер Блант“ (*1 Хенри IV* 63). Кралот го опива Хотспур како „син што е постојано од устите славен“ (*1 Хенри IV* 82). Тој е незадоволен од ставот на Хал, осврнувајќи се на

„развратот и бесчестието што челото му го гнасат на мојот млад син Хари.“ (1 *Хенри IV* 86, 87) и посакувајќи „да се најде доказ дека некоја самовила се прикрала ноќе и в повој ни ги заменила синовите наши на спиење, па мојот го крстила Перси, а неговиот Плантаженет!“ (1 *Хенри IV*, 88–90). Лицето што покажува знак на непослушност и следователно гордост, е очигледно Хотспур, бидејќи тој одбива да ги предаде затворениците што ги победил, за возврат застапувајќи се пред кралот за заробенитот зет Мортимер да биде откупен. Хенри IV одбива и го прашува својот братучед какво е неговото мислење за „дрскоста на тој млад Перси“ (1 *Хенри IV*, 93). Принцот Хал е спротивен на Хотспур кој се бори не само за кралот, туку се грижи и за неговиот роднина, заробенитот Мортимер. Без најмала грижа за неговиот татко и неговото кралство, Хал го прашува Фалстаф „Каде утре ќе дрпнеме кесе, а брат?“ (1 *Хенри IV*, чин 1, сцена 2, 205). Хал се забавува. Неколку редови подоцна тој се откажува од чантите и вели „Што, јас да пљачкам? Ни случајно“ (1 *Хенри IV*, чин 1, сцена 2, 244). Само за да се предомисли подоцна, изговарајќи „Добро де, еднаш во животот и јас да направам нешто нетокму.“ (1 *Хенри IV*, чин 1, сцена 2, 247).

Ова е променливост на целта или нестабилност, една од карактеристиките на мрзливоста што е потцртана од Исидор од Севилја. Друга карактеристика на мрзливоста, потцртана од Исидор од Севилја е љубопитност, а принцот Хал, исто така, покажува знаци на оваа карактеристика кога се согласува на предлогот на Едвард Поинс да се пошегуваат со Фалстаф и неговите пријатели Пето, Бардолф и Гадсхил додека ограбуваат чанти. Шегата се состои од изненадување на Фалстаф, Пето, Бардолф и Гадсхил за време на нивниот грабеж, ограбување и подоцна слушање на „купот лаги“ (1 *Хенри IV*, чин 1, сцена 2, 288), измислени од страна на Фалстаф. Парите што Фалстаф и неговата „банда“ ги ограбуваат, всушност му припаѓаат на татко на Хал, кралот, и во време на војна и барања за откуп, парите секако се повеќе од потребни. Ова покажува дека Хал се забавува себеси и дека покажува знаци на занемарување на должноста. Како и да е, во следните редови Шекспир го променува однесувањето на Хал, претставувајќи го како привремен актер кој е свесен за опасното однесување на неговите пријатели: „Ве знам како дишете и ќе го трпам уште малку разјарениот ум на шлаењето ваше. (1 *Хенри IV*, чин 1, сцена 2, 288, 289).

Хал има агенда, која се состои од фактот дека кога ќе заврши неговата реформација, повеќе би бил предмет на восхитување, бидејќи би го споредиле со неговиот претходен став: „и како сјаен метал на заднина темна, преобразбата моја ќе свети над гревот, ќе изгледа подобро и повеќе ќе привлекува очи од онаа што нема никакво темно зад себе.“ (1 *Хенри IV*, чин 1, сцена 2, 315–319).

Можеме да видиме дека Хал е сложен лик. Од една страна заради занемарување на должноста, нестабилноста, љубопитноста тој може да се опише како мрзлива личност. Покрај тоа, фактот дека тој си има работа со алчни луѓе, женкари и безделничари, исто така, укажува на фактот дека тој може да биде

и виновен за овие гревови, како што подразбира латинската поговорка *Similis simili gaudet*. Иако тој отворено изјавува дека неговото однесување е само дел од неговата агенда, во чин II, сцена IV Хал продолжува со своето несоодветно однесување со посета на визби, фалејќи се дека за петнаесетина минути испил толку многу вино, што може да биде пријател со било кое момче од било која социјална класа: „Да заклучам, толку напреднав во рок од само четврт час што до крајот на животот ќе можам да пијам барабар со секој калајџија на светот.“ (*I Хенри IV*, чин 2, сцена 4, 1000–1004).

Според Тома Аквински, фалењето е ќерка на гревот на гордоста. Ова е знак дека принцот Хал може во иднина да го промени своето однесување и да премине од мрзливост во гордост. Принцот Хал е запознат со ликот на Хотспур, но очигледно го презира заради неговата трудољубивост, доблест што всушност го лечи гревот на мрзливоста: „Уште не сум стигнал до наравот на Перси, оној Огнен од север што убива шест-седум дузини Шкотланѓани за појадок, си ги мие рацете и ѝ вели на жена си, „да ти се плукнам во мирниов живот, сакам работа“.“ (*I Хенри IV*, чин 2, сцена 4, 1092–1095)“. Хал и Фалстаф знаат дека Хал ќе биде опоменат кога ќе оди на дворот кај кралот и неговиот татко. И тој е во право. Неговиот татко го прашува: „зар би можеле таквите несоодветни и ниски страсти, таквите долни, бедни, блудни и простачки дела, таквите наслади стелни, таквиот цган од луѓе со кои се дружиш и кои те претопиле сосем да ја надвлееат големината на крвта твоја и да завладеат со твоето кралско срце?“ (*I Хенри IV*, чин 3, сцена 3, 1835–1840) со други зборови дали се соодветни за принц. Овие ниски желби и неплодни задоволства се секако, неговите навики за пиење, неговите шеги и неговото безделничење. Неговите навики за пиење и шегување може да се разберат како, како што подвлекува Тома Аквински, прибегнување кон вечен предмет на задоволство. Всушност, ова е една од Аквинските ќерки на мрзливоста, имено „лутање на умот по незаконски работи“. Хенри IV го споредува принцот Хал со Ричард Втори, кој како Хал другарувал со:

„плиткоумни задрогази и превртливци прст и плева, што брзо се загреваат и се ладат, својот углед си го унижуваше мешајќи се со циркусанти долни, великото име си го сквернавеше од нивниот презир, на штета од достоинството поттикнувавше смеа кај палавите дечишта, беше предмет за мајтап на секој голобрад шегација, на секој недоветен тиквар, зашто секојдневно го гледаа по улици како врви и се братими со секој апаш што ќе го сретнеше таму; вака везден голтан од очите на светот, на луѓето им дојде преку носот од медот, па фатија да го мразат вкусот на слаткото, кое, веќе без мера, ги мина сите мери со кои може вкусот да се мери. Така кога дојде време од народот да биде виден, им се виде како кукавица што излегува во јуни, што се слуша без да се чуе.“ (*I Хенри IV*, чин 3, сцена 2, 1884–1899)

И исто така може да се смета за учество во истиот грев на мрзливоста, имено прибегнување кон вечен предмет на задоволство и „лутање на умот

по незаконски работи“. Како резултат, Хал го изгуби своето „достоинството кралско, дружејќи се со цган најдолен“ (*1 Хенри IV*, чин 3, сцена 2, 1909–1910) и го загубил местото во Советот од неговиот помлад брат и никој освен неговиот татко не сака да го види. Хенри продолжува да ја споредува постапката на Хотспур со постапките или поточно неактивноста на неговиот син, изјавувајќи дека Перси има подостоен интерес за државата отколку Хал. Покрај тоа, за Хенри IV, Хотспур е полн со амбиции, гордост и должност, наспроти разузданиот живот на Хал, така што Хотспур: „без никакво право и без причина силна, тој ги преполнил со војска полињата на ова кралство, не се плаши да рипне и во лавовска уста, по возраст не постар, туку твој врсник, тој велможите стари и пречесните отци во крвави битки и во смртоносни војни ги води. Каква само чест вечнотрајна тој стекна против прочуениот Даглас!“ (*1 Хенри IV*, чин 3, сцена 2, 1925–1931)

За Хенри IV, главните причини за однесувањето на Хал се три: неприличен страв, вулгарно однесување и лош темперамент. Според Тома Аквински слабо срце, или по асоцијација страв, е една од ќерките на гревот на мрзливоста. Понатаму, Хенри IV ги претставува постапките/неактивностите и мрзливоста на Хал како инфериорни во однос на постапките, гордоста и амбицијата на Перси, наведувајќи дека не би бил изненаден ако го следи Перси како куче што покажува колку Хал е дегенериран. Принцот Хал одговара дека ќе се искупи и признава дека бил огорчен: „Зашто ќе дојде време да го натерам тој младич од север да ги смени славните свои дела со сиот мој резил.“ (*1 Хенри IV*, чин 3, сцена 2, 1968–1970). Според Тома Аквински, злобата е една од ќерките на мрзливоста. Сепак, не треба да се „смета за синоним за омраза, но за некаква огорченост.“ Друг знак што го навестува преминот на Хал од мрзливост кон акција и чест се случува во чин III, сцена 3, кога Хал слушнал за бунтот на Перси и му испраќа писма на Џон од Ланкастер и на Грофот на Вестмолеленд, велејќи дека „Земјата гори, Перси високо кренал глава, или тие или ние ќе паднеме, ќе нè снема без слава.“ (*1 Хенри*, чин 3, сцена 3, 2213–2214).

Принцот Хал е многу променет од неговиот поранешен разуздан живот исполнет со мрзливост до живот исполнет со чест. Пред битката, Хал признава дека бил „пренебрегнувач на витешките дела“ (*1 Хенри*, чин 5, сцена 1, 2717) и за да заштеди крв, Хал го предизвикува Хотспур на една единствена борба. Поради претходниот живот на Хал, Хотспур има сомнежи и прашува дали го предложил тоа од омраза, но Вернон одговори дека Хал го фали Перси и дека зборува скромно за себе, додавајќи дека Хал е погрешно разбран поради неговото претходното разуздано однесување или како тој го нарекува „распојасеност“ (*1 Хенри*, чин 5, сцена 2, 2841). Перси не е убеден и изјавува дека никогаш не видел принц што ја користел својата слобода толку неодговорно или со своите зборови: „Никогаш не сум слушнал за принц толку разуздан и толку збеснат.“ (*1 Хенри*, чин 5, сцена 2, 2844–2845). Во *Хенри IV*, дел II, кралот Хенри IV е болен

и принцот Хал жали за фактот дека иако е тажен поради тоа, никој, вклучително и неговите пријатели, не би поверувал ако плаче, бидејќи тој повторно е во друштво на неговите стари соработници од таверната. Поинс му вели дека би го сметал за лицемер ако плаче за својот татко. Принцот Хал одговара на Поинс:

„Мислата на никој друг на светов не се движи по толку изгазена патека како твојата: Секој би мислел за мене дека сум дволичник. А што ја тера твојата високо почитувана мисла вака да мисли?“ (2 *Хенри IV*, чин 2, сцена 2, 1111–1114)

Особината лицемерие е навистина тесно поврзана со „безобразното однесување“, бидејќи Тома Аквински смета дека лицемерието е ќерка на гордоста. Фалстаф, кој потсетува на поранешното однесување на Хал, го споредува принцот Хал со Поинс, велејќи дека и двајцата имаат силно тело и слаб ум и ги набројува нивните склоности како што се: играње разни игри, многу јадење и пиење, и пцуење. Овие активности може да се сумираат како „лутање на умот по незаконски работи“, една од ќерките на гревот на мрзливоста според Томас Аквински. Како што претходно беше кажано, гордоста е поврзана со амбицијата. Тома Аквински во *Summa Theologica*, јасно изјавува дека: „гордоста на животот се однесува на амбицијата за слава и чест“. Во чин 4, сцена 1, принцот Хал се враќа на неговите трикови, измамувајќи го Фалстаф да го клевети него, а Поинс да ја клевети Дол Теаршит. Во меѓувреме, неговиот помлад брат, принцот Џон, заедно со Вестморленд, исто така, мами некого, но овој пат е малку посериозна работа, бидејќи станува збор за лидерот на бунтовниците, архиепископот Јорк, заедно со лордот Моубреј и лордот Хастингс. Принцот Џон го постигнува тоа убедувајќи ги да ги распуштат своите војски, затоа што партијата на кралот ги смета жалбите на бунтовниците за соодветни и се заколнува неговата чест дека намерите на неговиот татко биле добри и дека некои од неговите луѓе направиле работи на кои тој никогаш не би се согласил. Откако ќе ги распуштат армиите, бунтовниците се прогонети и убиени. Овие две ситуации на измама се во силен контраст. Додека постариот брат и прв наследник на тронот, принцот Хал се забавува во таверните и покажува знаци на занемарување на светската должност и „занемарување на статусот или професијата“, како што ја дефинира мрзливоста Зигфрид Вензел (1967, стр. 91), неговиот помлад брат успешно ги победува бунтовниците, помогнувајќи му на својот на татко и на државата манифестирајќи голема умешност и државничко однесување. Накратко, однесувањето на принцот Хал може да се опише како мрзливо, а на принцот Џон како државничко.

Кога Хенри IV паѓа на земја во сцена 4 од акт IV во *Хенри V*, грофот од Ворик забележува дека принцот треба да биде трпелив затоа што како што вели „Трпение, принцови; ги знаете нападиве тешки што станаа кај неговото величество многу чести. Тргнете се од него, дајте му простор да дише; ќе се крене.“ (2 *Хенри IV*, чин 2, сцена 2, 2867–2869). Меѓутоа, принцот Хал, мислејќи дека неговиот татко е мртов, е нестрплив за чест и неговата амбиција

го наведува да ја зграпчи круната и да ја стави на главата. Поради неговата амбиција и поради фактот дека ова е чин на непослушност, една од ќерките на гревот на гордоста, принцот Хал може да се опише како обземен од гревот на гордоста. Кралот Хенри IV закрепнува, а осврнувајќи се на принцот Хал и неговите соработници вели дека со принцот Хал како крал „На англискиот двор нека се соберат сега од секоја област, мајмуните на мрзливоста!“ (2, *Хенри IV*, чин 2, сцена 2, 3017–3018), реторички прашува дали соседните земји имаат некој подлец „што пцуе, пие, игра, пљачка ноќе, краде, убива и ги врши најстарите гревови на начини нови?“ (2 *Хенри IV*, чин 2, сцена 2, 3020–3022) затоа што под новиот крал Англија двојно ќе ја позлати својата тројна вина. Опишувајќи го однесувањето на друштвото од *Кај нерезот* како „мајмуните на мрзливоста“, кралот Хенри IV го признава нивното мрзливо однесување, а исто така го признава и фактот дека тие се лакоми и криминалци. Фактот дека тие „ги вршат најстарите гревови на начини нови“ (2 *Хенри IV*, чин 4, сцена 5, 3021–22) упатува на фактот дека тие се исто така многу креативни, но исто така покажува дека се презаситени од љубов кон новостите, една од ќерките на гревот на гордоста и затоа се исполнети со гревот на гордоста. Во *Хенри V*, францускиот амбасадор му вели на принцот Хал, сега кралот Хенри V, дека тој мириса на голем дел од својата младост и се потсмева на неговото барање за негово првенство пред сегашниот крал на Франција за францускиот престол, испраќајќи му топки за тенис како потсмевувачко потсетување за неговата посветеност на задоволствата и игрите кога бил принц. Ова дејство служи и за да го потсети Хенри V на неговите мрзливи денови бидејќи, тениското топче може да се смета за симбол на предмети на задоволство, а со тоа и како „лутање по незаконски работи“, ќерка на гревот на мрзливоста. До сцената 6 од чин IV, Хенри V е целосно променет човек. Поранешниот безделник, сега е полн со гордост. За време на битката кај Ажинкур наредува секој војник да ги убие своите затвореници. Во следната сцена 7, тој вели: „А ќе им ги пресечеме гркланите на заробените овде, и ниеден од нив што жив ќе биде фатен, нема да добие милост.“ (*Хенри V*, чин 4, сцена 7, 2581–1483). Ова е знак на гордост, како што вели Тома Аквински, цитирајќи го Хризостом „гордоста е секогаш зла, но особено во филантропијата, т.е. во милоста“.

Според Т. Аквински, седумте смртни гревови се взаемно-поврзани и взаемно-зависни. Затоа во поведението на принц Хал, подоцна крал Хенри V, имаме најмалку два грева, гревот на мрзливост и гревот на гордост. Сепак овој труд не тврди дека ги опфаќа сите аспекти на поврзаност помеѓу Хал и седумте смртни грева. Со други зборови не е исклучена можноста да се присутни и други смртни гревови во неговото поведение, нешто што во моментов, поради објективни ограничувања би го оставил за во друга прилика или за размислување на други истражувачи на оваа проблематика.

Користена литература

- [1] Aquinas T., (2007) *Summa Theologica*, New York: Cosimo Classics.
- [2] Bossy J., (2010) *Christianity in the West 1400–1700*, Oxford University Press.
- [3] Isidor de Seville, (1510) *Etymologiae: De summo bono*, Venice.
- [4] Wenzel S., (1967) *The Sin of Sloth: Acedia in Medieval Thought and Literature*, University of North Carolina.

* * *

- [5] Шекспир, В., (2013) *Хенри IV, прв дел*, во препев на Драги Михајловски, Каприкорнус.
- [6] Шекспир, В., (2013) *Хенри IV, втор дел*, во препев на Драги Михајловски, Каприкорнус.
- [7] Шекспир, В., (2013) *Хенри V*, во препев на Драги Михајловски, Каприкорнус.

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2020